

Forfatter: Holberg, Ludvig

Titel: Udrag fra Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

Citation: Holberg, Ludvig: "Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret", i Holberg, Ludvig: *Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret*, udg. af F. J. BILLESKOV JANSEN ; Volmer Rosenkilde , Rosenkilde og Bagger, 1969-1971, s. 296. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-holberg12-shoot-idm140252800403424/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Værker i tolv bind 1: Natur- og folkeret

TRE BREVE OM M:G SELV

1726. Holberg har oplevet. Georg Albrecht, der fik militær Støtte af sin Svoger, Frederik IV af Danmark, gik 1727 sejr- rigt ud af Krigen.
- S. 162. *Junius Brutus*, romersk Sagnhelt, skal have fordrevet den sid- ste romerske Konge (510 f. Kr.). – *do ut facias*, latinsk Rets- formular: jeg giver for at du skal udføre et Arbejde; sml. Bind I, S. 211.
- S. 163. *i aldeles etc.*, efter Juvenal, Satire 16,18. – *Gymnasiet*. I 17. Aarhundrede oprettedes ved en Del større Latinskoler i Tysk- land og Norden et Gymnasium, hvis videregaaende Under- visning skulde forberede til Universiteterne. – *Hase* (Hasaeus), Theodor (1682-1731), Prædikant, fra 1725 Professor i Teologi ved Gymnasiet i Bremen. – *Fabricius*, Johann Albert (1668- 1736), klassisk Filolog og Litteraturhistoriker, fra 1699 Pro- fessor i Moral og Veltalenhed ved Gymnasiet i Hamburg. Hans Hovedværk, en litteraturhistorisk og bibliografisk For- tegnelse over græske Forfattere, *Bibliotheca graeca*, udkom 1705-28. – *Johann Hübner* (1668-1731), fra 1711 Rektor i Ham- burg, Forfatter til en populær Historiebog *Kurze Fragen aus der politischen Historia* (1702 ff).
- S. 164. *Metamorphosis*, *Metamorphosis* eller *Forvandlinger* ved Hans Mickelsen. Med nogle orthographiske Anmerkninger (1726). Forbilledet er Ovids »*Metamorphoses*«. – *Versemageren*, som kalder sig Michel Hansen, er identificeret som en norsk Stu- derende, Gerhard Treschow (1705-1765), der endte som Præst ved Trinitatis Kirke.
- S. 165. *apologetisk*, forsvarende.
- S. 166. *Persiflage*, ondsindet Angreb paa Person.
- S. 167. *efterligne dem*. Italieneren Luigi Cornaro (1475-1566) førte et umaadholdent Levned, som hans Helbred ikke kunde taale. For at redde Livet slog han 40 Aar gammel om, indrettede en Diæt af nøje afvejede Portioner og blev en meget gammel Mand! Hans lille Bog herom, *Discorsi della vita sobria* (1558) er lige til vore Dage blevet optrykt, oversat og efterlignet. – *Johannes Chrysostomos* (o. 347-407), Patriark i Konstantino- pel, afsat 403 paa Kirkemødet »Ved Egene«, i en lille By i Lilleasien. Han blev bl. a. beskyldt for at spise visse Pastiller, lavet af Rødder. – *ikke negligere Kroppen*, se Natur- og Folke- retten, Bind I, S. 84.
- S. 169. *Ej Fjendesværd etc.*, efter Horats, Satirer 1,9,31-33.
- S. 170. *Sveden etc.*, efter Horats, Satirer 1,9,10. – *der syn's etc.*, efter Horats, Satirer 2,1,1. – *at skrive etc.*, efter Horats, Satirer 2,1,16-17 og 21.
- S. 171. *jeg vilde etc.*, efter Juvenal, Satire 1,19. – *Aristofanes* (o. 448-

NOTER

- c. 380 f. Kr.), attisk Komedieforfatter. – *af den etc.*, efter Ovid, *Metamorphoses* 3,110.
- S. 172. *Naar man etc.*, efter Juvenal, *Satire* 2,35.
- S. 173. *han intet etc.*, efter Horats, *Epistolae* 1,1,61. – *Lukian* (2. Aarh.), græsk Forfatter, som behandlede Guderne meget respektløst i sine *Satirer*.
- S. 174. *ser Himlen etc.* Efter Cicero, *Tusculanae*, 1, 28, 70, hvor den gamle romerske Digter Quintus Ennius (239–169 f. Kr.) citeres. – *judaiserende Kommentatorer*, Holberg sigter her til Hollænderen Johannes Coccejus (1603–1669) og hans Efterfølgere. Coccejus opliver Augustins Lære om, at Det ny Testamente ligger skjult i det gamle, og han udformer denne i en subtil Typologi, efter hvilken der overalt i Det gamle Testamente findes »Typer«, som danner For-Billeder til virkelige Forhold, »Antityper«, i Det ny Testamente. – *katolske Forfattere*, som Richard Simon (1638–1712), en af Grundlæggerne af det moderne Studium af Bibelteksten som Menneskeværk. Holberg nævner her Simon i en Sætning, der blev slettet 1737. For Katolicismen er Kirkens Tradition en Autoritet, der hævder sig over for Skriftens Vidnesbyrd. Katolikkerne kunde derfor se med større Frihed end Protestanterne paa Bibelens Tekst. – *Spinoza* (1632–77), som med en Afhandling 1670 grundlagde Bibelkritikken. – *Abbadie, Jacques* (1654–1727), fransk Kalvinist. Holberg har senere indkøbt hans Forsvar for Kristendommen, *Traité de la Verité de la Religion chrétienne* (1684), i en Udgave Amsterdam 1729.
- S. 175. *Grotius*, se Note til S. 109. *Grotius' Apologi for Kristendommen, De veritate religionis christianæ* (1627), ejede Holberg i en Udgave, Amsterdam 1684. – *Huetius*, se Note til S. 141. Holberg sigter til hans *Demonstratio Evangelica* (1679). – *Descartes* (*Cartesius*), René (1596–1650), fransk Filosof. Ifølge Descartes' Hvirvelteori er Kloderne opstaaet ved, at Materiens Dele under Hvirvelbevægelser har samlet sig om visse Centre.
- S. 176. *Person*, Phrixos, Frixos, græsk Sagnfigur, flygtede sammen med sin Søster Helle paa en vinget Vædder fra deres onde Stedmoder. Under Flugten styttede Helle i Havet, der efter hende fik Navnet Helles-pontos. Phrixos naaede over og ofrede Vædderen til Zeus; det var denne Vædders gyldne Skind, som Jason førte til Grækenland. – *Var mig etc.*, efter Cicero, *Tusculanae disputationes* 3,28,67, hvor Euripides citeres.
- S. 177. *Teatret* blev genaabnet med kongelig Understøttelse i April 1728. Fra April til Oktober spilledes baade paa Slottet og i Grønnegade. Efter Københavns Brand i Oktober 1728 inddrog Kongen sin Støtte. 1731 blev der gjort et mislykket Forsøg